

sem nemzetközi szerződés, sem viszonyosság nincs van olyan korábbi időből származó ítélet, amely abból indul ki — tévesen —, hogy Magyarország és Ausztria között viszonyosság van és ezért az Ausztriában kötött kényszeregyezés joghatályát Magyarország területére is kiterjeszti és kötelezi a magyar hitelezőt, hogy az osztrák egyezésben megállapított kvótát elfogadja, de ez az álláspont ma már túlhaladott (210. old.)“. De bizonyos, hogy érzésben az Anschluss-sal a helyzet semmit sem változott, mert viszonyosság addig sem állván fenn, nincs ami megszűnt volna és nem állván fenn Németországgal sem, nem volt ami most az osztrák területről eredő kényszeregyezésekre is kiterjedjen.

Dr. Balla Ignác.

ÜGYVÉDSÉG — JOGÉLET

Grosschmid-ünnep a Magyar Jogászegyletben.

A Magyar Jogászegylet *Grosschmid Béninek*, a magyar magánjog legnagyobb élő mesterének tiszteletére ünnepi teljes ülést tartott. *Dr. Osváld István*, a Magyar Jogászegylet elnöke elnöki megnyitójában *Grosschmid* jelentőségét méltatta. Ezután *Dr. Beck Salamon* ügyvéd „*Jellegtartó és jellegvesztő követelések*“ címen tartott előadást. Előadó abból indult ki, hogy a kötelek idői széttagolása: keletkezés, lejárat, késedelem, teljesítés, szavatosság stb. rég ismert szempontjai a magánjognak, de csak az anyag elrendezésének külsőségei szempontjából a tárgyalási anyag beosztási módszereként nyertek értékesítést. *Grosschmid* mutatott rá először teljes nyomatékkkal a kötelek idői széttagoltságának anyagi jogi jelentőségére. Az előadó azt a kérdést tette vizsgálat tárgyává, hogy az egyes kötelek életfolyamatai mennyiben okoznak, illetve nem okoznak változást a kötelek elbírálásánál. Az egyes kötelek életstádiumai, létszakai nem merülnek ki pusztán a keletkezés, lejárat, teljesítés idői széttagoltságában, hanem a kötelekben egyéb változások is történhetnek. Ezek a változások lehetnek személyiek (hitelezőcsere-engedmény, adócsere-tartozás-átvállalás), lehetnek tárgyiak (újítás, elismerés, más tartozásának kifizetése, kártérítés). A kötelek éré során fölvetődhetik a kérdés, hogy a kötelek eredeti alkotára érvényes szabályok továbbra is alkalmazást nyernek-e (jellegtartó kötelek), vagy hogy az eredeti alkotatra érvényes szabályok nem állanak. A valorizációs törvény szerint az esetre, ha valamely tartozás a felek utólagos megegyezésével kölcsönre alakult, a valorizálás szempontjából nem a kölcsönre, hanem az eredeti jogcímenre (pl. vételárhátralék) fennálló szabály szerint bíraltatik el. Az újított kötelek tehát ez esetben megtartja régi jellegét. Egy elvi határozat szerint annak követelése, aki más

helyett annak adótartozását kifizeti, nem az adótartozásra fennálló elévülési idő szerint évül el. A követelés tehát ezuttal nem jellegtartó, hanem jellegvesztő kötelem. Úgy a jellegtartó, mint a jellegvesztő kiképzésre a jogélet terén egyaránt találunk szabályozást nagy számban, ezért előadó azt az elvi alapot kereste, hogy mikor és mi által válik egy követelés jellegtartóvá, vagy megfordítva jellegvesztővé. A megoldást abban véli feltalálni, hogy keresni kell a fogalmi minősítésen túlmenőleg azt a gazdasági részvonalatkozást, ami az egységes fogalmon belül az alkalmazandó jogtétel felállítására okul szolgált. Az egyes jogtételek ugyanis nem a fogalom kedvéért születnek meg, hanem a fogalomban benne rejlő valamely gazdasági vonatkozás okából. Ha a kötelem életében történő változás után a kérdéses szabály szempontjából irányadó részvonalatkozás még mindig fennmaradt, akkor a régi kötelem tétele érvényesül, tehát a kötelem jellegtartó kiképzése, ha ez a részvonalatkozás elesik, úgy a kötelem kiképzése jellegvesztő. Az egyes jogtételeknek a fogalomban bennrejlő megfelelő részvonalatkozása természetesen csak nehéz analitikus munkával lelhető meg, ami azonban a módszer helyességét nem érintheti.

A Magyar Jogászegylet összehasonlító jogi szakosztályán Dr. Picker Ernő, budapesti ügyvéd 1938. ápril 9-én előadást tartott „Az angol bíróságok legújabb joggyakorlata a bíróság nem érvényesíthető kötelmek terén” címmel. Előadó ezen kötelmeket két főcsoportra osztja, aszerint, vajjon 1. büntető, ill. erkölcsi tiltószabályokba, vagy 2. más jogszabályokba ütköznek-e és a közérkölcsök, ill. közérdek szempontjából nem kívánatosak. Ezen második főcsoportba tartozó kötelmeket két alcsoportra osztja, aszerint, vajjon a Common Law (jus strictum), vagy a Law of Equity (jus aequum) szabályaival ellenkeznek-e, és röviden megmagyarázza ezen két, csak az angol-szász jogban ismert jogrendszer közötti különbséget. — Az 1936. és 1937. évek folyamán elbirált több érdekes jogeset kapcsán, és, ahol szükségét látja, néhány régebbi ítéletre való utalással mutatja, hogy, bár az angol jog a kötelmek e fajtája tekintetében más országok jogrendszerével alapjában véve azonos elvi jogszabályokat alkalmaz, de az angol népnek más nemzetektől bizonyos tekintetben eltérő erkölcsi felfogása (p. o. házassági nemi élet, becsületbeli adósság stb.), vagy az angol jognak, más jogrendszerekben ismeretlen, tételes szabályai alapján (öngyilkosság mint büntetés, a jogügyleti indíték — „consideration” — intézménye, az in integrum restitutio megtagadása még kétoldalú turpitudó esetén is, a jogsegély megtagadása a szerződéses birságtól stb.), az angol bíróságok mégis gyakran más eredményre jutnak, mint a mi bíróságaink. Részletesebben foglalkozik a szerencsejátékon alapuló kötelmek terén kifejlődött joggyakorlattal és ezzel összefüggésben a becsületbeli adósság fogalmával, úgyis mint a szerződéses birság, „penalty” kérdésével, a Law of Equity és az ármegállapító kartellek befolyása alatt. Összefoglalólag kiemeli, hogy, bár az angol bíróságok ott, ahol alkalmuk van, a vétlen szerződő felet a rendelkezésükre álló eszközökkel megvédik, de kérlelhetlen szigorral járnak el azzal szemben, akinek törvénytellenes szándéka megállapítható.